

ДО ПИТАННЯ ПРАГМАТИКИ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ

ON THE ISSUE OF LITERARY DISCOURSE PRAGMATICS

Summary. Within current work discourse is understood as a consistent process of interaction between the text and the real reader, which takes into account or violates the "instructions" of the author, bringing to the text the information that was known and/or new to the writer.

Key words: *literary discourse, referent, author, pragmatics, interaction.*

Яценко Марина Олексіївна,

кандидат філологічних наук,

доцент Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди,

ORCID: 0000-0001-5837-9103

Горич Тетяна Сергіївна,

магістр факультету іноземної філології

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди,

Художній дискурс з точки зору мовного втілення може бути яким завгодно – віршованим і прозовим, класичним і авангардним, естетично привабливим і знаходяться поза можливістю естетичної оцінки. Це, з одного боку, забезпечує доступ до нього самих різних виробників і споживачів, а з іншого – саме цією своєю рисою специфікує те знання, яке він представляє. Знання у художньому дискурсі визначають виходячи з поняття вимислу: у прозі представлена вигадка, оскільки «фраза, взята з роману, – хоча вона й описує певну подію – не є ні істинною, ні помилковою», по відношенню до поезії знімається саме протиставлення «реальне-вигадане» коли поезія ні про що не розповідає, не вказує ні на яку подію, обмежуючись частіше за все тим,

що відтворює роздум або враження». Таким чином, у художньому дискурсі представлено знання, яке не може мати будь-якого практичного застосування[1].

Саме «безкорисливість», «незацікавленість» лежать в основі естетичних суджень смаку, а в лінгвістиці та семіотиці елімінація «референтивної» функції дозволила виділити поетичну або естетичну функцію мови. Фактично ж прагматичне використання художнього дискурсу може бути нескінченно різноманітним: ритуал, державне замовлення, педагогічне навіювання, естетична насолода, розвага та інше. Інакше кажучи, між мовною концептуалізацією й прагматикою є певна відповідність: і там і тут – область свободи. Беззаперечним є фактор наявності особливого культурного статусу художнього дискурсу. У самому широкому сенсі слова культура – це те, що визначає саме людину, як *homo sapiens*. Але ніщо в культурі не претендує на вторинне створення світу. Подібну прерогативу має в своєму розпорядженні тільки художній дискурс, причому з допомогою саме того засобу, яким у його повноцінному вигляді володіє тільки людина [2].

Художній дискурс – це творча лабораторія мови. У художній мові розкриваються можливості та закономірності мовної системи. У загальнохудожній та індивідуально-авторській мові втілюються час і культура, особистість і світогляд, створюються когнітивно насичені художні світи [3].

Ми розуміємо дискурс, як послідовний передбачувано-непередбачуваний процес взаємодії тексту і реального (а не мислимого автором) читача, що враховує або порушує «вказівки» автора, який привносить в текст інформацію, яка була відома і/або не відома письменникові. Таким чином, текст без читача неповний. Реально він існує тільки в процесі його сприйняття, при реконструкції тієї частини його змісту,

яка безпосередньо в тексті не виражена, а передбачається читачем і привноситься ним у процесі створення художнього дискурсу.

Список використаних джерел:

1. G. Brown and G. Yule, Discourse analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
2. Stubbs M. Discourse analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language. Oxford: Blackwell, 1983. - 272 p.
3. Widdowson, H.G. 2004. Text, Context, Pretext: Critical Issues in Discourse Analysis. Oxford: Blackwell.